

een alles meeslepemde vitale kracht, die losbreekt en alles overweldigt, en een kracht, die weerstand biedt die zich schrap zet, één die paal en perk stelt en zich verzet tegen den chaos. Een kunst, die tegelijkertijd dynamisch en statisch is, één die ons meesleept in zijn beweging en ons met rust vervult.

Brusselmans kent alle mogelijkheden die een kosmische wanorde kunnen te weeg brengen, hij weet dat de wereld er vol van is en dat ze ieder oogenblik kunnen losbreken — zijn bewondering voor de orde is er des te grooter door. Zijn geheele werk is een hymne aan de methodische constructie. Het water, dat grillige en wispelturige element, laat hij ons zien, bijeengehouden en geleid door steenen kaden of betonnen dijken. Het vuur sluit hij in binnen de rechthoeken van de ramen, de cylindervan de ovens, de halve cirkels van de regenbogen, binnen de zoeklichten van de vuurtorens, binnen de zware wolken van zijn luchten. Hij sluit die brandverwekkende vloeistof, de petroleum, op in die vurig roode, stilzwijgende kan, het meest voorkomende onderwerp in zijn stillevens; hij laat ons den onrustzaaier Phaeton zien, overwonnen door Jupiter; zijn phosphoresceerende kleuren houdt hij tezamen in een krachtige teekening; alle bliksem-flitsende elementen in zijn doeken — boomen die openbarsten van het jonge groen, lichamen die warmte uitstralen, voorwerpen vol stille nederige poëzie — hij ordent ze alle volgens een gebiedende en strenge compositie. Hij weet, dat er geen opbouw mogelijk is zonder orde en hij is bezeten door een passie om iets op te bouwen, iets eenvoudigs en blijvends.

Herhaaldelijk werkt hij in zijn schilderijen dezelfde stalen brug uit, waarvan het skelet zoo solide en toch zoo licht is; één van de leitmotiven in zijn werk, het machtige paard heeft hij, als een monument van het leven, in steen uitgehouwen; van tijd tot tijd komen in zijn stadsgezichten het stadhuis, de kerk of het palais-de-justice van Brussel voor als getuigen van de architectuur van een voorbijen tijd: doch ook een eenvoudige geschoorde muur boeit hem, en hij maakt er een grootschen en teederen lofzang van, om den constructieven geest te eeren.

De kunst van Brusselmans is sober; ze is pas volmaakt en komt tot volle ontplooiing als hij het eenvoudigste en meest directe middel gevonden heeft om zich uit te drukken. Dan wordt zijn plastische welsprekendheid overtuigend en ontroerend.

Eens ontdekte de schilder, onder de versleten bekleeding van een oude canapé een nog erger versleten borduursel. Deze lap was voor hem een openbaring en werd één van de dingen die doorlopend op zijn doeken voorkomen. Ligt de reden ervan niet hierin, dat de zeer marquante teekening van de stof tegelijkertijd heftig en toch gebonden is, omdat ze van een strikte orde is, uitbundig en schitterend van kleur (oranje, vuur en goud) en toch ingehouden en gedempt (ingevat in donkerblauwe rechthoeken). Het lijken aan-